

AMFK

AMATÖRFOTOGRAFKLUBBEN I HELSINGFORS rf.
Tölögatan 52
00250 HELSINGFORS

Januari 2007

MÅNADSMÖTE

torsdagen den 25 januari kl. 18.30

Mötet börjar med en frågekvart.

Gäst och domare är **Taneli Eskola**, fotokonstnär, docent, expert på fotogravyr och bildtryck. Han är också kurator för den aktuella utställningen med I. K. Inhas landskap på fotomuseet.

Vår gäst talar (på finska) med projicerade illustrationer om **"Det ständigt aktuella landskapet"**.

Månadens bild: **"Trollbunden av landskapet"**

Påsiktsbilder i svartvitt och färg, högst tre bilder per deltagare.

Mötet hålls i Kameraseuras lokal på Barnhemsgränd 1.

Tävlingsbidragen till Månadens bild lämnas in vid mötets början eller på förhand till tävlingssekreteraren, eller minst två dagar före mötet till Foto-Hasse Ab, Stora Robertsgatan 2.

DIGIDAG 2 TIDIGARELAGD

När vi i höstas informerade om Mikael Albrechts kurs i digital fotografering sades det att kursens andra del, praktikdagen, skulle hållas den 18 februari. Del 2 blir av, men i stället **lördagen den 10 februari**, då vi får tillgång till en dataklass på **Arbis**, Dagmarsgatan 3. Praktikdagen börjar **kl. 10.00** och pågår till **kl. 16.00**.

Under den andra digidagen övar vi de färdigheter som behandlades under teoridagen. Deltagarna har tillgång till dator med Photoshop och de övningsbilder som har använts i kurskompendiet. Man får också gärna ta med egna bilder som har tagits i RAW-format och öva med hjälp av dem. På Arbis har vi 10 datorer till vårt förfogande. Deltagarantalet kan nog överstiga 10, men då måste några dela maskin men någon annan. **Kursavgiften är 20 €** och går till att täcka hyran för klassrummet.

Digidagarnas kompendium finns igen till salu för 10 € för deltagare som inte köpte det under den första digidagen. **Anmälningar och förfrågningar** till Mikael: mikael.albrecht@f-secure.com eller 040 5509349

ÄNDRING I TÄVLINGS-TIDTABELLEN

I november berättade vi att **Traditions-tävlingen** hade flyttats från januari till februari med anledning av fuktsaneringen i labbet. Nu har Traditionstävlingen ytterligare framskjutits till marsmötet, närmast på grund av domararrangemangen. I stället har de tävlingar som ursprungligen skulle ha hållits i februari och mars tidigarelagts till januari och februari. På **januarimötet** blir det alltså Månadens bild med temat **"Förtrollad av landskapet"** och i **februari** Månadens bild **"Kvinnan"**.

Novembermötet: Robins dag!

Månadsmötet i november genomfördes helt med klubbens egna krafter. På programmet stod tävlingen för bilder från **höstutflykten till Högholmen** i september samt **Månadens bild**, som denna gång gällde diabilder med temat "Färgen spelar en roll". Samtidigt var den traditionella **glöggfesten** integrerad i månadsmötet så att det bjöds på glögg med pepparkakor i mötespausen och kvällen efter avverkade tävlingar fortsatte i ostens och vinets tecken.

Domare för **höstutflyktstävlingen** var **Andrej Scherbakov-Parland**. Han inledde med några allmänna betraktelser. Vi fotograferar, sade Andrej, för att förmedla något, en händelse, en känsla, och här är teknik och kompositionsregler bara redskap. Essensen, vibrationerna i bilden är ofta svåra att beskriva med ord. Det är bildspråket som förmedlar dem.

Bilden borde fungera direkt, i första millisekunden, annars går den snabbt förbi och vi får inte grepp om den. Det borde finnas bildmässiga fokuseringspunkter, högdagrar, kontrastområden, linjespel, som attraherar uppmärksamheten. De låter oss greppa bilden och fördjupa oss i fokuseringspunkternas förhållande till resten av bilden samt upptäcka den konflikt eller spänning som måste finnas i en bra bild (liksom i en berättelse), öppet eller under ytan, och som vi medvetet eller omedvetet söker. Domaren Andrej fann att alla tävlingsbidrag hade potential att förmedla något med bildspråk. Resultat:

I **Robin Hackman: Öknens skepp**
"Ett kraftigt beskuret porträtt av kamelen med sitt anklagande öga. Konflikten finns inte inom bilden, utan mellan bilden och oss."

II **Per Olov Jansson: Möte**
"Bilden med flickan på lekparkens krokodil har, trots det konventionella motljuset, spänningsmoment som öppnar möjlighet till associationer, tolkning, analys, vilket i sin tur för in på ett privatområde som man drar sig för att dissekera."

III **Katja Virolainen: Pojke och lama**

Utflyktspokalen överlämnades på stående fot till segraren Robin Hackman.

Diatävlingen "Färgerna spelar en roll" stod så i turen med **Pehr Snellman** som domare. Pehr framhöll att diatävlingar är en bra och lärorik tävlingsform. Diapositivet kräver exakt exponering, rätt komposition från början och ett riktigt val av film. Pehr ansåg också att domaren borde ges mera tid att på förhand granska tävlingsdiorna. Red. noterar också att projektorn ibland vid klubbens diavisningar inte har korrekt vinkel mot eller avstånd till duken. Resultat:

I **Robin Hackman: Babyfärger**
"Mor och barn i en symmetrisk triangelkomposition, där färgerna matchar. En bild som går hem."

II **Gunnar Bärlund: Väggmålning**
"Färgerna och placeringen av bildens element perfekta, fastän kompositionen har smärre brister. Här syns att det jobbas!"

III **Per Olov Jansson: Avsiktligt färgval**
"Färger, linjer, allting på plats."

Hedersomnämmanden

Peter Eriksson: Regelbrott

"En intressant bild där placeringen av bilarna ger fin rytm och känsla av rörelse."

Anders Blomqvist: Träd i Secret Canyon

"Allt i kompositionen faller på plats vid närmare betraktelse. En bild jag tycker mycket om."

Hedersonämmanden

I novembercirkulärets krönika över månadsmötet i oktober fanns det några lapsusar i resultaten från Månadens bild "Närbild". Onämnt blev att domaren gav två **hedersonämmanden**, ett åt **Per Olov Jansson** i svartvita klassen för bilden "Disk" och ett åt **Henri Jalo** i färgklassen för "Bubblande vatten". Dessutom hade Robert Peranders segrande svartvita bild felaktigt fått namnet "Lavar" i stället för "**Ismönster**". Red. får inget hedersomnämmande den här gången.

Knäppa löften i januari

Lite fetare, lite fattigare och lite äldre. Det är julhelgens bokslut i ett nötskal. Som för övrigt inte gick att öppna, eftersom nötknäpparen gick sönder. Varför säger man förresten nötknäppare? Inte knäpper man ju nöterna. Kanske för att det skulle låta så fånigt med "nötknäckarsviten"?

Ny jullek för amatörfotografer: knäppa nötter.

Som synes har somliga av oss inte blivit mindre knäpp sedan förra året.

Men knäppt, det har hon. Riktigt typiska knäppbilder utan annat än rent dokumentärt värde för de närmast sörjande. Bevis för att alla, inklusive svärmor och hunden var med, att granen var snygg och välklädd (i motsats till somliga), att skinkan var präktig och fiskbordet rikligt som vanligt.

Det mest ovanliga den här julen var säkert vädret. Inte ens hunden ville gå ut. Som god mormorr ville jag avlasta det unga paret från deras dagliga husse- och matteplikter och trots strilande regn ta hunden på långa promenader. Men det ville inte jycken. Hon trodde att hon skulle slippa undan med att göra sina grejor under äppelträdet och redan vid porten lade hon alla fyra bromsarna till effektivt motvärn. Men hundar och mormorrar skall motioneras, så jag släpade

henne envist efter mig. Ömsom genom att dra i kopplet, ömsom med hjälp av en godbit och ömsom bärande den motsträviga i famnen. Tänkte att om jag ens får henne fram till gathörnet så springer hon väl tillbaka sen. Och det gjorde hon. Fort som f...

Men vädret och mina hundbestyr knäppte ingen, trots att båda varit värda att dokumenteras.

Där ser man. Det är bara det vanliga man fotograferar, när det händer något ovanligt så hinner ingen ta fram kameran. Eller kommer på att göra det.

Några nyårslöften tänker jag inte avge det här året heller. Fast det skulle finnas mycket att lova. Använda kameran mera oväntat. Återerövra mörkrummet. Bli en bättre ordförande.

Men jag lovar alltså inget.

Christine

PS. För alla andra, som antingen vill erövra eller återerövra mörkrummet planeras en fortsättningskurs i mörkrumsarbete under Stig Manderbackas ledning. Med hopp om att vi lyckats återerövra vårt labb först, förstås. Fyra söndagskvällar i mars, mot en liten kursersättning. Förhandsanmälningar, tack! Nu! För att veta om vi skall fortsätta planerandet av kursen eller glömma hela idén. Ring eller maila mig!

Glöggfestdeltagare kring Robin med nyvunna priset "Utflykten". Från vänster Prolle Jansson, Clas Feiring, Robin Hackman, Fredrik Hackman och Peter Stenius. Foto Robert Perander.

AKTIVITETSKALENDER FÖR AFK T.O.M. FEBRUARI 2007

Aktivitet	Datum	Kl.	Plats	På programmet/Anmärkningar.
Bildcirkeln	To 18.1	18.30	Barnhemsgränd 1	Kronohagen-projektet i sammandrag, ta med pappersbilder eller bildfiler. Diskussion om Sumparn-Byholmen som nytt projekt.
Digicirkeln	On 24.1	18.30	Tölögatan 52	Repetition av arbetsgången från skanning/minneskort till utskrift Vårsåsongens program görs upp.
Månadsmöte	To 25.1	18.30	Barnhemsgränd 1	Gäst och domare Taneli Eskola Månadens bild: "Förtrollad av landskapet", påsiktsbilder i svartvitt och färg
Digitalkursens del 2	Lö 10.2	10-14	Arbis, Dagmarsgatan 3	Praktikdag, närmare på sida 1. Lärare Mikael Albrecht
Bildcirkeln	To 15.2	18.30	Barnhemsgränd 1	Prolle Jansson: Perspektiv. Ta gärna med egna bilder för diskussion och kommentar.
Digicirkeln	On 21.2	18.30	Tölögatan 52	Programmet t.v. öppet
Månadsmöte	To 22.2	18.30	Barnhemsgränd 1	Månadens bild: Kvinnan. Bästa bild ger inteckning i pokalen "Kvinnan". Programmet i övrigt t.v. öppet.

PRESSTOPP: Fuksaneringen i labbet är klar i det ljusa rummet och inflyttningstako har hållits där. Datorn fungerar nu med operativsystemet Windows XP. Datorabbonenterna har fått närmare anvisningar per e-post. I skrivande stund väntar mörk rummen på fuktmättningsresultat och kan bli tillgängliga tidigast vecka 4.

TÄVLINGSPROGRAMMET FÖR DEN ÅTERSTÅENDE TÄVLINGSSÄSONGEN

Tävling & månad	Motiv/tema	Tävlingsform
Månadens bild, januari	Trollbunden av landskapet	Två deltävlingar för påsiktsbilder i svartvitt och färg
Månadens bild, februari	Kvinnan	Två deltävlingar för påsiktsbilder i svartvitt och färg. Bästa bild ger inteckning i vandringspokalen "Kvinnan".
Traditionstävling, mars	Fritt motiv	Egenhändigt framställda traditionella svartvita kopior och bilder i ädelförfaranden. Bästa bild ger inteckning i Traditionspokalen
Månadens bild, april	Vänskap	Två deltävlingar för påsiktsbilder i svartvitt och färg
Månadens bild, maj	Fritt motiv	Två deltävlingar för påsiktsbilder i svartvitt och färg. Publiken bedömer.

Vilda böckers klubb

Richardsgatan bibliotek, till 31.1

Henri Jalo överraskar igen. Jag minns från en utställning på Café Camera hans spännande experiment med paspisar som inte var skurna i rektanglar, och från en annan delikat tonade abstraktioner i stilfulla, smala ramar. Den här gången är första intrycket att det är fråga om tavlor, alltså målade. Ramarna är både djupa och breda, även på den minsta bilden i postkortsformat. Henri har skaffat stora ramar, sågat dem till mindre och fogat ihop dem igen. Ramarna förstärker det måleriska intryck som ges med den digitala toningens stora variationsmöjligheter, masker och färgmanipulering. Henry fotograferar med sin kära Pentax 6 x 7 mm (och en kamera i kinoformat), men efter lång tvekan har han övergivit den kemiska kopieringen och skannar nu sina negativ och diapositiv för digital bildbehandling. Att det här var ett klokt beslut ser man av de spännande färgvalen.

Och motiven? Henri har rivit ned några hyllmeter böcker från sina hyllor och byggt upp dem till de mest märkvärdiga former, spiral, solfjäder, pyramid, sicksack, men också kompositioner där färgen är avgörande. Som han själv skriver i sin introduktion, har han strävat efter att "med ljus, färg och gamla tavelramar ge (bilderna) ett uttryck som, bland annat, återspeglar den 'spexkänsla' jag upplevde under processen".

Fyra bilder är i svartvitt och försedda med paspis och smala ramar, vilket understryker kontrasten mot de avsiktligt måleriska färgbildernas inramning. En av de svartvita visar en pojke skrivande på maskin, en annan samma pojke läsande en

bok, visande att det också finns litterärt allvar bakom de spexiga bok-kompositionerna. De svartvita bilderna är väl placerade på väggen, så att de understryker skillnaden i motiv och material. Den som besväras sig att läsa boktitlarna kan begrunda om Henri också här spexar en smula, jag hittar norrmannen Mykles beryktade porrroman från anno dazumal.

Utställningen finns på första våningen till höger, där de flesta bilderna hänger på fyra stora skärmar. Liksom i Sanoma-husets stora sal har lamorna som är fästa i skärmarnas övre kant det felet att deras skaft är för korta. Henris bilder har djupa ramar, och övre delen av bilderna ligger därför i skugga. Det märkliga är att det inte verkade irriterande, åtminstone för mig kändes det som ett berättigande för konstnärens val av djupa, skuggande ramar. Skuggorna gav faktiskt liv åt bilderna! En fröjd för ögat var de stilfullt textade bildnamnen på brunaktig kartong i ögonhöjd, korta, koncisa och lättlästa.

Prolle

Petersenlärjungar i Stoa

Som vi rapporterade i novembercirkuläret hade sex elever till svenske fotogurun Anders Petersen, bland dem AFK:arna **Christine Saarukka** och **Robert Perander**, en utställning i Vallgård på senhösten. Utställningen "Se livet bakom ansiktet" har nu, något utökad, vandrat vidare till kulturcentret Stoa i Östra centrum, Åbohusvägen 1, där den hänger fram till 21.1. Stoa är öppet må-fr 8-20 och lö-sö 10-15. Närmare om utställningen på Fotoforum.

AFK:S ADRESSER

Ordförande Christine Saarukka
Hamnholmsvägen 1 D 58, 00980 Helsingfors
Tfn: 135 21 68 (hem), 040 722 38 49 (mobil)
e-post: christine.saarukka@yle.fi

Vice ordförande Robert Perander
Tavastvägen 85 D 99, 00550 Helsingfors
Mobil: 040 593 59 33
e-post: robert.perander@kolumbus.fi

Sekreterare Ghita Thomé
Jungfrustigen 4 C 20, 00140 Helsingfors
Tfn: 170 342 (hem), 050 367 64 86 (mobil)
e-post: ghita.thome@luukku.com

Skattmästare Jan Eklund
Elovägen 50, 00660 Helsingfors
Mobil: 040 721 88 72
e-post: jan.eklund1@luukku.com

Labbmästare Mikael Albrecht
Larsviksvägen 2 J, 02320 Esbo
Mobil: 040 550 9349
e-post: mikael.albrecht@f-secure.com

Tävlingssekreterare Henri Jalo
Timmerdammsvägen 1 E 36,
00640 Helsingfors
Tfn: 752 13 03, 040 510 47 83 (mobil)
e-post: henri.jalo@kolumbus.fi

Webbredaktör och vice labbmästare Stig Manderbacka
Backasgatan 95 B A 5, 00610 Helsingfors

Kontaktperson för arkivet Robert Perander (se ovan)

Cirkulärredaktör Clas Feiring
Vargvägen 15 C, 00800 Helsingfors
Tfn: 755 33 24 (hem), 050 568 83 24 (mobil)
e-post: fam.feiring@netlife.fi

Klubbvärd Lars Wernbom
Skarpskyttegatan 18 A 8, 00150 Helsingfors
Tfn: 666 113 (hem)

Biträdande cirkulärredaktör Katja Virolainen
Tölögatan 58 B 37, 00250 Helsingfors
Tfn: 587 45 46 (hem), 050 369 42 76 (mobil)
e-post: katjavirolainen@pp.inet.fi

AFK:s labb: Tölögatan 52, tfn 406 268
Labbokning: OY Foto-Hasse AB, tfn 680 2244, må-fre 9-17 ons 9-18
Labbnycckelfrågor: Jan Eklund (se ovan)
Bankkonto: Aktia 405549-2154067

Ansökning om medlemskap: Christine Saarukka (se ovan)
Adress-och medlemsfrågor: Jan Eklund (se ovan)
AFK:s webbsidor: www.sksl.fi/afk
E-postinfo: Christine Saarukka (se ovan)

Fördelar och fördomar, handikapp och kompensation

Vid första påseendet verkar foto vara synnerligen olämpligt som tävlingsform. Utrustningen är fri och kan prismässigt variera tiofalt. Fysiskt sträcker sig fotofernas kapacitet från tränade idrottare till sjukpensionärer som knappt kan gå. Friska pensionärer kan fota och göra kopior dagen lång, medan vännerna i ekorrhjulet knappt hinner utnyttja dagsljuset annat än på veckoslut och semester. Somliga är nybörjare, andra garvade tävlingsfotografer, eller yrkesdito. Somliga kollar inte sitt saldo mer än en gång i månaden, medan andra gräver i alla fickor efter cent innan de går till matbutiken. Somliga har inte alls råd att delta i våra tävlingar, för det kostar betydligt mer än skjortan! Men eftersom vi ändå inte kan låta bli tävlandet, har jag grunnat över verkliga och inbillade fördelar och fördomar, över handikapp och kompensation.

Om man har oturen att vara *rörelsehämmand* (saknar bil, är överviktig, lat, emfysematisk av långt tobaksbruk, överåldrig eller annat), så skall man lämna landskapsfotot, som i varje fall är det minst produktiva i vårt risiga land, och i stället producera porträtt, stilleben, table top (fantasifulla närbilder), interiörer, mikrofoto. Då har man *kompenserat ett handikapp*, kanske rentav gjort det till en *fördel*, och samtidigt blivit kvitt en *fördom*.

Har man bara en *liten, lätt och billig kamera*, så är det inte stor konst att vända detta till en *fördel*. Fota dokumentär, action, street photography. Ågaren till den dyraste och tyngsta Canon med det dyraste och ljusstarkaste zoomobjektivet väcker uppseende, han kan inte fota obemärkt, dina bilder blir naturligare. Med digitalkamera har det i våra tävlingar visat sig att 5 Megapixel räcker utmärkt för 30 x 40 cm kopior, 3 Mp räcker för 20 x 30.

Den dyra digitalsystemkameran är bättre på att klara stora kontraster (landskap med himmel) och svag belysning (den kan ställas in på högre känslighet och har trots det mindre brus). Naturligtvis har systemkameran också andra fördelar, som möjligheten till exotiska objektiva, vilket gör motivkrets och kompositionsmöjligheter större, men det är mindre viktigt än att du har en lätt utrustning som gör dig maximalt rörlig. Anpassa taktiken efter utrustningen, var inte ett offer för *fördomar*, utan utnyttja dina *fördelar*!

En hypotetisk, medelmåttig målare håller på att bli blind, och ser allting suddigt, vilket inspirerar till förnämligt impressionistiskt måleri, och han blir berömd. AFK hade för länge sedan Valborg Sundwall, en gammal dam som var halvblind, men var min bästa elev på Arbis kurs i fotokonst. Hennes forte var kompositionerna, de stora linjerna som hon såg bättre för att hon såg detaljerna sämre. Leena Saraste skrev en artikel om henne för Kameralehti.

Själv känner jag att oförmågan till långa promenader varit en fotografisk befrielse. Slut är jagandet mil efter mil, till fots eller på skidor, efter Landskapet, med några enstaka toppbilder per år som resultat. Nu har jag ett representativt på balkongen, ljusbord, reflexskär-

mar, två rakspeglar, och kan ta fina närbilder med fantasin som enda gräns för motiven, en fin bild om dagen om jag så vill!

På femtiotalet var Viking Nyström, som dog i år, en av våra yngsta medlemmar. Jag minns inte om han ens hade en kamera, i varje fall hade han stor framgång med sina fotogram (bilder tagna av föremål lagda direkt på fotopappret under förstöringsapparatens ljus). Eugène Atget gjorde street photography med en stor tråkamera på stativ, och vägrade att ta emot en Rolleiflex som gåva. Det självpåtagna handikappet visade sig vara en fördel – han blev berömd för bilderna. AFK har åtminstone två medlemmar, Martin Glader och Clas Feiring, som gör utomordentliga bilder med bälgkameror där djupskärpan kan ökas genom att vipa på objektivbrädan eller bakstycket. Det tidsödande arbetet är i sig en inspiration, så var det väl också med Atget.

De som använder kamera för film behöver ännu inte känna sig handikappade jämfört med dem som övergått till digitalt. Negativ färgfilm har en exponeringslatitud på tolv bländarsteg, medan digitala systemkameror har nio. Kontrastrika landskap klarar man fortfarande bäst med film. Dessutom sjunker digitalkamerans exponeringslatitud rätt kraftigt när man använder hög känslighet (Fujifilms kameror har större exponeringslatitud än andra, men jag har inte sett någon uppgift på hur mycket).

Yrkesfotografen, som i allmänhet inte själv kan välja sina motiv, har en fördel i att han är tekniskt mångsidig, han måste klara alla uppgifter. Det här är till hjälp i motivtävlingar, men inte på fotouffärder, då det bara är fråga om att i dagsljus ta bilder av det man ser. Yrkesfotografer ser ju inte mer eller bättre än vanligt folk. Deras tekniska fördel kan kompenseras med fantasi och energi.

Redan på 60-talet skaffade jag ett fiskögeobjektiv till min Pentax Spotmatic, och fann att tävlingsdomare fascinerades av det starkt krökta perspektivet. Samtidigt skaffade jag ett 500mm tele – och jag minns att Fredrik Hackman drömde om ett 1000 mm tele. Fyrtio år senare kan jag konstatera att jag aldrig premierats i någon tävling för en bild tagen med mycket långt tele, men väldigt många gånger för vidvinkelbilder (24 och 20 mm, och 16 mm fisköga). Om man inte är djurfotograf, är ett långt tele ingen bra investering. Jag har haft dåligt samvete för mitt fisköga, som gett en teknisk konkurrensfördel av så iögonenfallande art. I våras kom Nikon förresten som den första ut med ett fisköga för sina digitala systemkameror, gamla fiskögon duger inte. Jag är svårt frestad att skaffa det till min nya Nikon D200.

I vilken mån är det rätt att kompensera ett fysiskt handikapp, som hög ålder, med tekniska fördelar? Den moraliska principen är förstås att tävla med goda idéer, fantasi och gediget arbete, med så litet hjälp av dyra prylar som möjligt.

Prolle

Vår man i Paris: Tankar kring en fotografi i förändring

Fotografins månad, Mois de la Photo, sparkade loss i Paris de första dagarna i november med ett drygt hundratal utställningar, av vilka en del pågick in i december. Evenemanget gav många tankeställare, trots sitt till synes lite banala tema: "Fotografiet och den tryckta bilden".

Vare sig vi vill det eller inte, har ju presentationen och betraktandet i större skala av fotografier ända från början begränsats till och av medierna, dvs. dagstidningar, vecko- och månadstidskrifter och i viss mån illustrerade böcker och postkort, ja till och med televisionen. Och detta ända till för, säg, trettio år sedan.

Det är ju inte förrän på 1970-talet som man i västvärlden i verkligt större demokratisk skala har kunnat beskåda fotografier på annat sätt än enligt de inkörda spåren i tryckta verk, dvs. på en fotoutställning.

Nu återvänder jag till årets tema för Fotografins månad, "Fotografiet och den tryckta bilden", som vid närmare eftertanke inte är fullt så banalt och dessvärre mycket aktuellt. Idag har de traditionella formerna för presentation av fotografier mist sin status som något slags standarder – det finns inga standarder i dag – fotografier kan presenteras hur som helst och för vilket ändamål som helst, i en mobiltelefonskärm, projekterade på en vägg i en jazzklubb, som informationsbärare eller för att skapa en stämning.

Exempel: samma dag som jag skriver dessa rader har jag mottagit via elektronisk post, skickad 2000 km längre bort, två fotografier av uruselt teknisk kvalitet (den artistiska kvaliteten kan diskuteras), föreställande en bärbar dator. Inget av de nämnda elementen har betydelse. Poängen är "fotografiet" som används för att kommunicera: "Tack snälla Pappa för den fina datorn du gett mig". Kvaliteten eller essensen hos fotografiet ligger i budskapet.

Och detta fotografi, liksom många andra "kommunikationsbilder" är konsumtionsvara eller åtminstone avsedda av fotografen som sådan och utan minsta marknadsvärde, ännu.

Efter att ha begrundat detta en stund öppnas mina ögon, liksom en kameras bländare på full öppning för ett annan extrem situation: de priser till vilka fotografier kan säljas, och nu talar vi alltså om bilder som investeringsobjekt i motsats till konsumtionsvaror.

Fotografen blev en konst som man började betala betydande summor för ungefär på 1990-talet, då ett fotografi kallat "Svart och Vit" av Man Ray såldes till priset 550.000 US dollar, snart följt av Gustave Le Grays "Grande Vague de Sète", som dessutom var en s.k. sandwich av två negativ, (ve och fasa, manipulerad), med en prislapp på 765.000 US dollar. Dessa två transaktioner gav bara en blygsam försmak av vad som komma skulle: år 2006 såldes fotografiet "Moonshine" av Edward Steichen för 2.9 miljoner US dollar.

I dessa fall rör vi oss i kategorin "Vintage", dvs. en kopia, ofta i små kvantiteter, gjord högst tre år efter

det bilden tagits. USA representerar 75 % av denna marknad, Storbritannien ungefär 15 % och Frankrike blygsamma 7 %. Ifall nummerade kopior görs, sjunker styckepriset. Till egenheterna i Frankrike hör regeln att mervärdesskatten hoppar från 5.5 % till normala 19.6 % från och med den 31:sta nummerade kopian.

I dag kan man grovt indela fotografiska bilder i fyra kategorier: 1. Den primitiva, som började 1839 med Daguerrotyperna. 2. Den moderna fotografin som tidsmässigt placerar sig i mellankrigstiden med Man Ray, André Kertész och amerikanerna Stieglitz, Sheeler och Steichen. 3. Den humanistiska eller den dokumentära fotografin, som den kallades i USA, med Edouard Boubat, Diane Arbus, Sabine Weiss, Henri Cartier-Bresson, Robert Doisneau, Marc Riboud och Willy Ronis (som fyllde 90 år i fjol, fotografering föryngrar!). I den sista och fjärde kategorin, som representerar den samtida fotografin och som rivaliserar med målarkonsten och skulpturen vad priserna gäller, finner man t.ex. fotografer som Gursky, Becher, Bettina Rheims, Cindy Sherman, Herb Ritts och Helmut Newton.

I omkring 160 år har de traditionella formerna för presentation av fotografier omedvetet rentav styrt vårt sätt att fotografera. Det är endast i den fjärde kategorin som man kan börja skönja en verklig förändring i förhållande till traditionell fotografi. Det är nu man på allvar börjar gå ifrån konventionerna, man vågar fotografera både känsligare ämnen och på ett mer minimalistiskt sätt. En del fotografer överskrider visserligen den hårfina gränsen till vulgaritet, men lite svinn får man alltid räkna med. Utanför den dokumentära fotografin förstår man också att förhållandet till verkligheten kan, bör och får uppluckras, i synnerhet inom fotografi som ren konst. Och man är framför allt inte bunden att tänka på att fotografiet som man tar kommer att publiceras i endast tryckt form och ännu mindre uteslutande i en bok eller i en tidskrift. Detta mycket tack vare den digitala tekniken.

Men, man behöver ju inte fotografera digitalt för att ändra på sitt sätt att fotografera!

Peter Eriksson
erikssonpeter@wanadoo.fr

MÅNADENS CITAT

"Verkligheten som sådan tycker jag är helvetes övervärderad. Jag tror på smärtan, rädslorna, hemligheterna, de gömda sårbarheterna i mänskornas inre. Det är de som är det avgörande.

Det är inte så mycket fotograferingen jag är intresserad av, utan min djupa längtan står till mötet. Att mötas är den verklighet som driver mig framåt – nej - från mänska till mänska."

Fotografen Anders Petersen intervjuad av Johanna Hackman i Pikseli 11-12/2006